

zooals anders altijd — de avonddienst was korter en vriendelijker door schemering of olielicht. Toen hij deze gelofte gedaan had, werd het weer rustig in zijn binnenste, voelde hij zich weer gewoon als anders.

Den volgenden dag in de kerk verveelde hij zich spoedig erger dan ooit, maar vond eindelijk afleiding door de menschen tegenover hem vast in de oogen te zien en te onderzoeken wie dat het langst volhield, en hij bemerkte met genoegen dat een goedig rond boerevrouwtje er heelemaal onrustig van werd en niet meer opletten kon. Sinds dien dag werd dit spelletje een aantrekkelijkheid van het kerkgaan.

Toen Thijs tien jaar was, werd hij op een school in de stad gedaan. Zijn moeder had lang gepleit voor haar man zijn toestemming wilde geven.

Na een maand vroeg zij eens aan Thijs of hij al vriendjes had; hij liet zich niet bepaald uit, maar beloofde tenslotte nonchalant dat hij wel gauw eens den een of ander zou meebrengen.

Maar hij had nog geen kameraden gemaakt; hij voelde zich onder de stadsjongens niet op zijn gemak. Vol belangstelling voor het nieuwe was hij den eersten dag gegaan, met vage voorstellingen van trouwe vriendschap in zijn hoofd. Hij had zich in het speelurtje bij zijn klasgenooten gevoegd, maar er werden onbekende spelletjes gedaan en niemand scheen van zins ze hem uit te leggen. 't Was een groote teleurstelling; geen van de jongens trok hem in 't bijzonder aan of stond hem tegen. Hij voelde zich anders dan allen, minder waard, houtherig, onnoozeler; zij hielden hem voor den gek en hij liep altijd in den val. Dat hinderde hem, maar hij had een te grooten eerbied voor hen en daardoor een te groot verlangen om vriendjes onder hen te maken, dan dat zijn afkeer van hen aan het woord kon komen. Nu trachtte hij nog evenals zij grappig te zijn, losse manieren te hebben en rare woorden te gebruiken. Hij verzette zich ook eens tegen den onderwijzer en liep

straf op, maar niemand scheen hem er om te achten. Zoodra hij hun spelletjes begreep, deed hij mee en bleek een van de behendigen. Hij verwachtte dat de gunst der anderen hem hierdoor te beurt zou vallen, maar eens op een morgen ging zijn stoeiend spel, voor hij 't goed begreep, in ernst over: hij zag vijandigheid in de oogen van een jongen der tegenpartij en begon te vechten. Maar door zijn dulle woede bedierf hij zich alles, verloor en werd uitgejouwd. Hij hulde van vernedering, en klopte en schikte zoolang aan zijn kleeren, dat zijn ouders niets zouden merken; hij wist toch vooruit wat zijn vader zeggen zou: koningen en keizers vechten, en honden vechten, maar een flinke jongen doet niet mee.

Voortaan haatte hij de andere scholieren met een schuwe haat, maar vergat hen wanneer hij ze niet meer zag. Wraakplannen kwamen niet in hem op, en toen kort daarna de school in oorlog was met een andere in de buurt, vocht hij vurig mee, in de voorste rijen, doch alleen om de wille van het vechten zelf. Hij schold niet, en begreep niet waarom de anderen dat wel deden.

Er was echter één jongen, een levenslustig, spontaan ventje, die bij allen geliefd scheen te zijn en nooit onvriendelijk tegen Thijs was geweest. Voor hem vatte hij een plotse-linge, sterke genegenheid op; hij vereerde hem in stilte en zette zijn eigen fierheid op zij om voor die van den ander te bukken. Deze jongen wenschte hij zich nog als vriendje. Op zekeren Zaterdagmiddag kreeg hij hem met zich naar huis. Alles wat voor Thijs oud en versleten was, vond het vriendje belangwekkend: de kippen lokken, in 't nachthok kijken en naar de schepen, steentjes in 't water gooien, — terwijl Thijs met de sentimenteele planetjes, die hij zelf had, niet voor den dag durfde komen; hij voorzag dat ze den ander niet boeien zouden. Toch viel hij zichzelf lastig met het voornemen zijn kameraad vertrouwelijk den arm om den schouder te leggen, maar toen de jongen het ineens zelf